

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.
Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.
Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, augusztus 8.

A bécsi tárgyalások után.

— Eredmény nélkül. —

Néhány nap óta feszült figyelemmel és várakozással néz a kettős monarchia népe a császári főváros felé s izgatottan várja onnét a híreket a miniszterek tanácskozásának eredményeiről.

Ugy érzi mindenki, hogy monarchiánk forduló ponthoz jutott. Harmincz esztendő óta, mióta Deák és Andrássy létrehozták az osztrák-magyar kiegyezést, ilyen válságot nem ért meg a monarchia. És ha a lefolyt három évtized alatt voltak is kritikus, válságos napok, az államférfiak megtalálták a válságokból, zavarokból kivezető utat. A mostani válságot pedig éppen az teszi kritikussá és mindenekfelett súlyossá, hogy a monarchia vezető államférfiai maguk sem fedezték még fel a chaosból kivezető utat.

A bécsi miniszteri tanácskozásoktól várta a monarchia népe a válság megoldásának módját. Ezek a tanácskozások azonban, mint a legújabb hírek jelentik, eredménytelenül végződtek. Bánffy báró miniszterelnök és Lukács László pénzügyminiszter visszatértek az osztrák fővárosból, anélkül, hogy valami eredményt tudtak volna elérni. A döntés tehát Ischlből várható, hova valószínűleg Bánffy miniszterelnök is el fog utazni. A bizony-

talanság tehát tovább tart, a zavar pedig növekszik.

Az eddigi értesülések szerint Bánffy báró ragaszkodik további kijelentéseire, ragaszkodik a törvény szelleméhez. Sem újabb provizóriumra, sem a 14. § alapján való kiegyezésre nem vállalkozik. Hanem vagy teljesen alkotmányos módon való megújítása a kiegyezések vagy önnálló vámterület és kereskedelmi szerződés Ausztriával.

Ha a magyar miniszterelnök továbbra is állhatatosan ragaszkodik ezen álláspontjához, akkor válságba jut maga a magyar kormány, de meg lesz mentve a nemzet joga és legfőbb érdeke bármilyen mód szerint legyen is megkötve a kiegyezés.

Az utána következő kormánynak sem lesz megkötve a keze az újabb provizóriumra vonatkozólag, de válság elé állítja a liberális pártot. Ez ugyan nem lenne nagy baj, mert egészségesebb pártalakulás nagyon is rá férne a mi parlamentünkre, de a nemzet jogait feladni, alkotmányunk sértését elnézni akkor sem szabad.

Bánffynak — úgy hirdetik a liberális lapok — most is éppen oly erős a pozíciója Bécsben, mint eddig volt, — de a közös vámterületet Bécsben mégis többre becsülik, mint Bánffy bárót.

És így a legközelebbi napok eseménye nagyon könnyen az lehet, hogy nem Bécsben, hanem Budapesten üt ki a válság.

A helyzet képe.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök, Lukács, László dr. pénzügyminiszter ma délután 6 óra 50 perczkor visszautaztak Budapestre, a nélkül, hogy a mai nap folyamán bárkivel is tárgyaltak volna. Lukács miniszter az ebédidő kivételével egész nap el nem hagyta a magyar minisztérium épületét és Bánffy báró is csak egy tíz óra tájt látogatott el a kabinetirodába alkalmasint, hogy a jövő hétre kihallgatásra, jegyeztesse elő magát. Ezt a látogatást leszámítva, a miniszterelnök egész nap a bankutcai palotában dolgozott. A miniszterek látogatást sem nem tettek, sem nem fogadtak. A két kormány közt tehát a tárgyalások egyelőre úgy látszik, teljesen eredménytelenül véget értek.

Az ellentétek igen nagyok, szinte áthidalhatatlanok és a helyzet fölülte válságos. A magyar álláspont a törvényes, az osztrákoké a kényszerűségben gyökeredzik. Mindkét fél a végleges kiegyezést óhajtja, de az osztrák belügyi viszonyok lehetetlenné teszik megvalósítását. Ebből a súlyos helyzetből a kibontakozást megtalálni volt a közös miniszteri tanácskozások célja. A magyar kormány álláspontja: Végleges kiegyezés az osztrák parlamenttel, vagy önálló vámterület alapján kereskedelmi szerződés. Az osztrák kormány ennek ellenében újabb provizóriumot akar, vagyis a mostaninak meghosszabbítását mindaddig, míg Ausztriában tisztul a helyzet. Ezt azonban hátsó gondolattal teszi, a mennyiben a Badeni-kormányval megkötött és már beterjesztett kiegyezési javaslatokon korrekurátát szeretne csinálni. E két, annyira ellentétes álláspontot eddig nem sikerült összeegyeztetni.

A »Neue Freie Presse« a következőképpen vélekedik a tárgyalások eredményéről:

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Egy város ujság nélkül.

Angolból ford.* Dr. Némethy Gyula.

A civilizáció, mondja Balfour, sokkal inkább véletlennek és szokásnak eredménye mint a józan észnek s bizony kicsi híján igaza van. Gondoljon bárki is néhány perczig azokra a dolgokra, amelyekre sürgős szüksége van, ama cizkikre, melyek nélkül nem lehet el s be fogja vallani, hogy a legszorosabb életszükségleteken kívül a többi szükséges dolgok megszokása utján lettek azokká. Ezek között áll első sorban a hirlap. Régente az emberek igen meg voltak ujság nélkül. Igaz ugyan, hogy a régi császári Rómában is leírták a napi híreket s kiosztották, s a közönség eljárt olyan helyekre mint Caracalla fürdő, hogy ujságot olvasson ép úgy, ahogy eljárt fürdeni vagy inni. Hisszük azt is, hogy a kinaiak maguknak vindikálják az ujság föltalálását, mint minden egyéb modern dolgot. Mindazáltal általában véve az ó- és középkori világ ujság nélkül élt s amint mondtuk, jól el voltak nélküle. Azonban manapság az ujságot a reggeliző asztal ép oly fontos járulékanak tekintjük, mint a süteményt vagy a tojást, valóban igen sokan előbb

* Public Opinion July. 29. 1898.

nyulnak a hirlaphoz mint azokhoz. Ámbár az ujság elég új keletű, de annyira átjárta az ujságolvasás a társadalom minden osztályát, hogy már ösztönszerűleg nyulunk az ujságpapir felé a nélkül, hogy gondolkoznánk fölülte, a nélkül, hogy tekintetbe vennénk van-e valami mondani valója a mi számunkra. Képzletünkben ujság nélkül lenni annyi, mint táplálék, ruha nélkül szűkölködni, oly gyorsan terjedt el a világon az ujság szüksége, mint a dohányzás. Ujság olvasás, a mint mondják, második természetünk.

Észszerűség szempontjából a philosophus bátran nevezhetné balgának ezt a szokást.

»Vedd fontolóra,« mondhatná »mennyi időt vesztegetsz muló értékű ujdonságokra. Ugyan mi igaz közöd van a tegnapi parlamenti szócsetához, vagy egy ezer mérföldnyire lakó fekete néptörzs csetepatéjához, vagy mit érdekel téged valamely tudományos szemelvény, melynél az illető tudós nagy szavakat hangoztat, de maga se ért hozzá; mit érdekel ez, vagy az a korcsmai verekedés, a rendőség bekövetkezett föllépése, vagy Surrey Jorkshire mérkőzése a cricket-pályán? Az ezekre fecsegtél időt inkább szentelted volna arra, hogy el-sajátítsad az algebrát, vagy a francia nyelvet, hogy olvasd Bacon »Essay«-t, Kant »Kritik«-jeit, vagy hogy tégy valami igazán hasznos, érdemes dolgot. Gondold meg csak, hogy a nagy emberek hogy értékesítették az élet rövid

perceit, melyet te napi lapod tereferéire, föltévéseire, botrányaira pazarolsz.«

Azonban, bármit mondjon a philosophus, tudjuk mindannyian, hogy az emberek általa (amelyhez a philosophus is hozzátartozik) igen érzékeny ürességet érezne, ha megfosztanák a napi ujdonságoktól, melyet a világ legmelyében járó, legnemesebb irodalma se lenne képes betölteni. Még maga a nagy Kant is reggeli bölcséleti olvasmánya után élénken kutatta a legutolsó párisi híreket a francia forradatom idején, így hát nekünk, kis embereknek bizvást meg lehet bocsájtani ezt a gyarlóságot, hogy követeljük a reggeli lapot, életünknek egyik immár szükségletté vált luxusát.

Hogy az ujság mily nagy helyet tölt be a modern életben, azt nem csak képzletből lehet közetkeztetni, hanem tényleges tapasztalatból is. Chicago-ban, amely nemrég abban a különös helyzetben volt, hogy nem volt ujsága.

Magától értetődik, hogy a különös helyzetnek munkás-strike volt az oka, amelynek érdemébe azonban most nem bocsátkozhatunk.

No de akárhogy is legyen a dolog, Chicago a maga két milliónyi lakosságával három héttel ezelőtt egy szép reggelen arra ébredt, hogy se jó szóért, se pénzért nem lehetett ujságot kapni, amennyiben t. i. angol ujságokról volt szó. Volt ugyan két német ujság, melyet a strike nem érintett, de hát mit ért vele az a sokaság, a mely nem érti a tenton nyelvet.

»A mostani tárgyalásoknak a legrosszabb esetben sem lehet az az eredménye, hogy azokkal a szakítás megpecsételtessék. Az az alternatíva, melyet Magyarországon felállítanak, hogy tudniillik: vagy megszavazza az év végéig az osztrák parlament, — bármily alapon is megalakítva, — a kiegyezést, vagy Magyarország megszünteti a gazdasági közösséget — egyszerűen monstrozus. Magyarország csupán az osztrák tartományok alkotmányos képviselőivel akar kiegyezést kötni és ezért sürögősen azt tanácsolja az osztrák kormánynak, hogy az államcsíny útján alkosson olyan parlamentet, mely a kiegyezést megszavazza, miután a Reichsrath erre nem alkalmas. De hát az oktrojált alkotmányból származó parlament »alkotmányos« képviselő-e? Képviselő ugyan ez is, de hogy alkotmányos képviselő volna, ezt a jogfolytonosság klasszikus földjén senki sem fogja komolyan állítani. Másfelől tiszta magyar szempontból sem okos és lelkiismeretes dolog az ország egész gazdasági jövőjét attól tenni függővé, hogy sikerült-e Thun grófnak vagy nem azt a konfliktust, melybe a Reichsrathal keveredett, az év vége előtt megszüntetni.»

Az operaház új intendánsa.

Gróf *Keglevich* István már egyszer bejárta az intendánság rögös utait és bizony kevés babért szerzett rajta. Azóta a »Vigszínház«-at igazgatta meglehetősen sikerrel, míg egy egészen más természetű válság, mint az előbbi, onnan is kiugratta s így tér most vissza előbbi kedvenc foglalkozásához, az operai intendánságához, mely most egészen válságba van keverve s kiemelésére többféle eszmék jöttek forgalomba, pl. a bérbeadás eszméje is, mindezek közt *Keglevich* István gróf intendatúráját találták legjobbnak. A hivatalos lap vasárnapi száma közli *Keglevich* István gróf kinevezését az *opera* és *nemzeti színház* intendánsává s ugyanekkor *Huszár* Kálmán belügyminiszteri miniszteri tanácsosnak érdemei elismerésül a *Lipót rend* lovagkeresztjét adományozta Ő felsége.

A szociáldemokraták üldözése.

Sehol nem voltak a szociáldemokraták oly nagy üldözésnek kitéve, mint Németországban a *Bismarck* kancellársága alatt s ismét

Már pedig ha van a világon város, amelyben a hirtelen a napi élet mindent átható tényezője, úgy az bizonyára Chicago, roppant épületeivel, óriási forgalmával, közlekedésével. A polgármester kereste újságát, hogy mi is történt birrodalmában a tegnapi napon, az üzletemberek az árfolyamra voltak kíváncsiak, de mind hiába. A vasúti utasok, akik ha utrakelnek, (Amerikába) féltucat újságot szoktak összevenni, üresen találták az újságtartókat. A hirtelen fiúk kiáltása nem hangzott az utcákon, a vendéglőkben elaludtak a vendégek, nem hallva az ébresztő kiáltásokat. A klubokba is hiába ment az ember, reggeli újság sehol. Amint a »New-York-World« írta, (a mely nagy gyönyörűséggel csiklandozza New-York hatalmas vetélytársát a Michigan tó mellett), a nép nagy szükségét érezte s a helyzet csakhamar kétségbeesetté vált, annál inkább, mert háborús idő volt s mindenki szeretett volna tudni valamit Stantjagó-ról. Erre beállott az a sajtóságos tünemény, hogy az óriási Chicago újság dolgában a szomszédos kis városoktól függött, a mint hogy a londoniak hasonló esetben Aylesburg vagy Gmildfordtól függöttek, illetőleg függöttek volna, ha ott is jelentek volna meg napilapok, a mint hogy Amerikában minden 10—15,000-es városnak van napilapja. Élénken vették, vagy kapkodták szét a helyi érdekű újságokat. Később jöttek a nagy versenyző városok újságai: Milwaukee-ból,

elmondható, hogy talán Franciaországot kivéve sehol nem terjedtek oly rohamosan mint éppen Németországban. *Bismarck* herceg rendőri nyomással, ostromállapottal, kiutasítással végzett velük, de midőn II. Vilmos került a császári trónra, ez a hajsz a császár akaratából, ki mindenáron békés uton, konferenciákkal, melyen ő maga elnökölt, munkáskörök megnyitásával akarta az izgalmat csillapítani, — megszünt. Ez a rendszer is hozta összeütközésbe a császárt a vaskancellárral s az új módszer mégis hiábavaló volt. Ez az eredménytelenség birta rá aztán ujabban a császárt, hogy visszatérjen a régi hatásosabb módszerhez s ha tudott engedékeny lenni a múltban a szociálisták iránt, a jelenben megmutatja, hogy tud rettenetes is lenni irántuk, mert az üldözés módszerénél a leleményesség tekintetében túl tesz még *Bismarck*on is, amint azt a szociáldemokraták most nyilvánosságra jutott tervei is bizonyítják.

Liebknecht és *Singer*, a német szociáldemokrata-párt előkelő vezérférfiai ugyanis értesítették a párisi »Petite République« című szociálista lapot a német szociálisták azon elhatározásáról, hogy a legközelebbi *nemzetközi szociálista kongresszust Franciaországban* fogják megtartani, mivel Németországban új szociálista-üldözés kezdődik. Ugy látszik, Vilmos császár külön legénynek hiszi magát *Bismarck*nál, a ki tizenkét évi üldözés alatt nem birt boldogulni a szociálistákkal. Vilmos császár elég erőt érez magában a harcra, tehát el fog kezdődni a harc. Majd meglátjuk, mi lesz a vége?

A munkások a vámreformok ellen.

A szociálista munkások vasárnap négy helyen tartottak gyűlést, a melyek közül a legnépesebb a Vig-utca 16. szám alatt volt. *Bokányi Dezső* volt az egyetlen szónok és hosszabb beszéd után ajánlotta a következő határozati javaslat elfogadását:

1. Tiltakozik a népgyűlés mindama vámreformok ellen, melyek a nép kizsákmányolását czélozzák; 2. követeli az élelmi czikkekre vetett mindennemű adónak és vámnak eltörlését s helyébe a fokozatos jövedelmi adó behozatalát; 3. elítéli a kormánynak azt a bürokratikus eljárását, hogy a vámerőreket sem a munkásoktól, sem a kis polgárságot nem hívta meg. Végül fölhívja a mai népgyűlés a munkások-

amely csak három négy órányira esik; Detroit, Cincinnati, Kansas City, St. Louis-ból özönlöttek az újságok, de mi volt mindezt a nagy kereslethez képest! Az emberek úgy tolongtak az újságtartók körül a nagy hotel-folyosókon, mint a színházak előtt »first night« (première) alkalmával. Főlösképpen mondani, hogy jó vásárt csiáltak az elárúsítók. Egy cincinnati-i újság ágensége egy órán belül 4000 példányt adott el, s 130 dollárt dugott zsebre. Szívesen fizettek egy shillinget egy-egy penys-újságért. Hirtelen a város egész társulatát szerveztek s újság kölcsönzést rendeztek a parkokban. Olyan nagy volt az újság szükség, mint a vízszükség egy ostromlott városban. Hiszen olyan városról van szó, amely jobban hozzá van szokva az újságokhoz, még pedig eleven szenzációs újságokhoz, mint akármelyik más város a föld kerekén.

Képzeliük el Páris egy csöpp absynth, Münchent egy üveg sör, Londont macskák és helyi vonatok nélkül — s akkor fogalmunk lesz Chicagóról is, napilapok nélkül. Nem csuda, hogy elkeveredés uralkodott mindenfelé s még az ebédhez is étvágy nélkül ültek le. Világos dolog, hogy ez újság nélkül szükség volt nagy város esete bebizonyította, mily szükséges modern intézmény az — újság.*

* S mennyire »szükséges rossz« az újságíró népség! (Ez csak a fordító rossz viczeze. Szerk.)

tályt, a kisiparosokat és kigazdákat, mint a fogyasztók legnagyobb rétegét, hogy lássák be, miként játszzák ki őket a legfontosabb élettételeik megállapításánál, mely ellen csak egy gyökeres védekezés van s ez az általános titkos választási jog.

A gyűlés elfogadta a határozati javaslatot, a melyhez hasonlókat terjesztettek be és fogadtak el a másik három gyűlésen is.

Az új járványkórház építése.

— Együttes bizottsági ülés. —

A járványkórház építése tárgyában tanácskozott tegnap délután a szépművészeti, közlekedési és a közegészségügyi szakközlettség.

A tanácskozás alatt majdnem minden bizottsági tag hangsúlyozta, hogy a járványkórház helyül megvásárolt terület a legalkalmasabb a kórház céljaira.

A második kifogás volt a tervek ellen, hogy az rendkívül magas összegből volna kivihető.

Az ülésen jelen voltak: *Komlóssy* József tanácsnok mint elnök, *Mezey* Mihály, dr. *Hoványi Géza*, dr. *Grósz* Albert, *Dus* László, *Stark* Gyula, dr. *Döry* Ferencz, *Hegedüs* Géza, dr. *Baróthy* Ákos, dr. *Kutiák* Ágoston, *Bertsey* György, dr. *Kornstein* Lajos, *Rendes* Vilmos, *Busch* Dávid és *Lukács* Ödön jegyző.

Komlóssy József előterjesztette a mérnöki hivatal által elkészített terveket; e szerint a *Bölyöny* Józseftől megvásárolt telken épülne 1 felügyelői lak, a fertőtlenítő-ház, konyha ápoló lakással, jégverem, kocsiszin és négy pavillon, 20—20 ágygyal a roncsoló toroklob, a skarlát, a hólyagos himlő és a kolera betegek számára. az egész építkezés, a terület vétára nélkül 45.244 frt 67 kr-ra van számítva.

Komlóssy József azt javasolja, hogy a terveket ne egyszerre, hanem fokozatosan építsék ki, így a városra nem nehezül egyszerre olyan nagy teher. Egyelőre elég volna két pavillon kiépítése.

Dr. *Grósz* Albert kérdést tesz a helyi főorvoshoz, hogy átlag az utolsó években hány beteget kezeltek évenként a járványkórházban.

Dr. *Baróthy* Ákos h. főorvos kijelenti, hogy egy évben 50—100 között váltakozott az ápoltak száma. Volt olyan idő mikor egyszerre 25—30 beteg volt a kórházban.

Ezután dr. *Grósz* Albert először is annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a járványkórháznak vásárolt terület a legalkalmasabb, s könnyen ki lehet téve rövid időn a város annak, hogy ismét más helyre kell a kórházat kitelepíteni. Ezért ne menjen egyszerre bele a város ily nagy költségbe. A fokozatos kiépítést óhajtja.

Dr. *Baróthy* Ákos a terveket jóknak találja. Az ellen nincs kifogása, ha nem egyszerre építik ki, bár az egész kivitelét mielőbb óhajtáná.

Busch Dávid vitatja, hogy a mellék épületek mind szükségesek már most, legfeljebb a pavillonok közül 1—2-öt lehetne későbbre hagyni. De mi lesz akkor, ha a négyféle betegségből egyszerre lesznek ápolást igénylők.

Dr. *Döry* Ferencz a fokozatos kiépítés mellett van, de a négy pavillonból egyelőre csak kettőt építsenek. Az volt a legnagyobb lapsus, mikor a *Bölyöny*-féle telket kiszemelték és megvették. A legszegényebbek által lakott utcákon viszik végig a betegeket s a környéket inficiálják. *Nagyon hamar rá fognak jönni, hogy ez a hely rossz a kórház céljaira.* Elfogadja, hogy a melléképületeket és két pavilont építsenek ki.

Komlóssy József ismétli, hogy a kórházat fokozatosan építsék ki. A felügyelő-lakásra nincs egyelőre szükség, mert a meglévő épület elég e célra. A pavillonokat két felényi nagyságra kellene 10—10 ágygyal redukálni.

Bertsey György azt látja, hogy a termék luxussal vanak készítve, pedig a városnak nincsen pénze. Adják vissza a terveket, hogy azt egyszerűsítsék.

Busch Dávid ismételt felszólalásában az egyszerre leendő kiépítés mellett érvel. Járvány esetén a személyzetnek is tágas lakás kell.

Dr. *Hoványi Géza* a »járvány kórház« elnevezést eljlesztőnek találja. Ha a régi kórháznak nincs ez az ominózus elnevezése, ma is megmaradt volna használatban. Az új telepet egyszerűen városi kórháznak nevezzék. A megvásárolt terület szerinte is a legszerencsétlenebb, de persze most már késő minden. A magas költség és luxus tekintetében osztja Bertsey kifogásait. Minek a felügyelőnek 2 nagy szoba, külön iroda, előterem, konyha, kamara, stb. Lehet, hogy két pavillon is elég lesz.

Bertsey György felvetette az eszmét, hogy nem volna-e célszerű a volt járványkórházat városi kórházzá átalakítani, a hol a város betegeit ápolnák, s nem kellene évenként nagy összeget fizetni a biharmegyei közkórháznak.

Dis László nem tartja azt elfogadhatónak, hogy egyszerűen csak városi kórháznak nevezzék el a járványkórházat, mert ott csak fertőző betegek lesznek, s ezt a czimben ki kell fejezni. — Az építés költsége feltűnő, de ez természetes is; hisz a régi járványkórház is belekerült ennyibe, de apránként adták ki rá. A pavillon s az épületek nagyságára az orvosok és építészek mondjanak véleményt.

Dr. *Kornstein Lajos* rendkívül szükségesnek tartja a mielőbbi teljes kiépítést, hogy megnyugtató legyen a közönség s nehogy esetleges járvány alkalmával fennakadjunk. *A hely a lehető legrosszabb, valóságos mocsár s drága is. A terület maga lesz a fertőző. A 4 pavillon szükséges.*

Dr. *Döry Ferencz* a két pavillon kiépítése mellett szólalt még fel, a mely után szavazásra került a sor.

Szótöbbséggel elfogadták a tervezetet egész terjedelmében, még pedig akként, hogy egyszerre építse ki a járványkórházat a város.

Az építkezést árlejtés útján, de rövid uton adja ki a tanács s azonnal hozzáfognak a munkálatokhoz, bár a terület megvételét megfeleltették.

Végül az elnök bejelentette, hogy a bocsházat a várad-olaszai temetőben fogják felépíteni.

Tüztenger Hosszu-Pályiban.

— Egy község termése lángokban. —

Alig egy hónappal ezelőtt az ország igen sok vidékén óriási jégverések tették tönkre a gazdák reményét: a sárguló kalászkokat.

Az aratásnak vége s amit Isten kegyelme adott, kazalba rakva várja a cséplést. S mikor már a gazda azt hiszi, hogy fáradsága, véres verejtékének jutalmát élvezheti, majd itt, majd ott festi pirosra a látóhatárt felcsapó lángnyelvek özöne.

Hosszu-Pályi község lakosságának egyrészt érte szombaton éjjel a veszedelem. Az évi termés kétharmadát a tűz felperzselte, nyomorba döntvén a szegény népet.

A szomorú esetről a következő tudósítást adjuk:

Folyó hó 6-án, szombaton este 11 órakor egy lovas ember lármaztá fel a munka nehéz fardalmi után éjjeli nyugalomba merült békés községünket, hogy a községi gazdaság egy helyre hordott buza-asztagjai kint a község mellett égnék.

Egyszerre mind a három templom tornyából vörös lámpák és kongó harangok jelezték a tüzet és irányát.

Az egész falu lakossága rémülve rohant ki a tüzveszedelem helyére, de már ekkor 18 asztag teljes lángban égett. Borzasztó volt e tüztengert nézni s a velőt rázkódtató, kétségbeesettek jankiáltásait hallani, kik egész évi verejtékes munkájuknak gyümölcsét egy óra alatt megsemmisülve látták!

Jelen voltam magam is, ki e sorokat írom, de bár ne láttam, ne hallottam volna, mert még mindig előttem van s előttem is lesz e leírhatatlan tüzsor, a lángok szörnyű pusztítása.

A mult évi terméketlenség után e váratlan

csapás egészen lesujtotta a szegény károsultakat, részvétre kell hogy ébressze a keresztény sziveket.

Hosszapályi önfeláldozó polgárságának érdeme, hogy a tűz — szélszél volt — tovább nem terjedt. Tíz asztag a tüzlángoktól érintetlen maradt.

Vasárnap még a déli órákig égett az asztagsor.

A tüzkárosultak nevében, a kenyér nélkül maradt éhezők képviselőiben, kik a váratlan csapás által lesujtva hozzám menekültek segélyért, könyöradományokért esedezik s a sürgősebb kiosztás végett a közvetítést magára vállalja

Imrik Sándor Zoltán,
plebános.

Nevelő ur.

Nem mindennapi hunczutságban utazott *Gyulai P. György*, akinek egész csomó szerepléseit, titkos és nyílt viselt dolgait egy feljelentés egész váratlanul napfényre hozta. Az egész carrier, melyet *Gyulai P. György* eddig megfuttatott s folytatását talán még most is futja valahol, bámulatosságról, leleményességről tanuskodik.

A történet a rendőri sorozatban ott kezdődik, hogy *Réthy Kálmán* berettyó-ujfalusi ügyvéd panaszt tett bizonyos *Gyulai P. György* ellen, akit ő a mult év decemberében gyermeke mellé nevelőnek szerződtetett. Az új nevelő eleinte példás szorgalommal, lelkiismeretes és kellő szakértelemmel tanítgatott. De a tanítgatáson kívül meglehetősen sűrűn érintkezett B.-Ujfalu társadalmi köreivel. Névjegyén nemesi czimert használt a következő névvel:

abafai Gyulai György,

S előkelő modora mellett senki sem kételkedett előkelő származásáról. F. évi május hóban történt aztán, hogy *abafai Gyulai György* egy éjjel összezsomagolt mindent s eltűnt, hogy azóta sem látták többet.

Rejtélyes eltűnésének oka csak azután tűnt ki, miután mintegy 12-en keresték, hogy a kisebb-nagyobb összeget, melyeket tőlük a »nevelő ur« mindenféle ürügyek alatt kicsalt, bevasallják róla. A nevelő ur azonban oly mély homályba burkolódzott, hogy e tekintetben az érdekeltek kénytelenek voltak a hatóság segélyét igénybe venni.

A homályt a budapesti rendőrségnek sikerült teljesen felfedezni anélkül azonban, hogy új otthona ismeretessé lett volna. E szerint *abafai Gyulai György* nem más mint *gyulai Perzsián György*, volt városi tanácsnok Abrudbányán, ahonnan különféle pénzügyi hibák miatt megszökött s azóta több helyen megfordult, reá nézve igen előnyös sikereket érve el, melyekért a budapesti rendőrség évek óta hasztalanul hajszolja.

Egész személyleírása különben a következő: Marosvásárhelyt született, 34 éves, nőtlen, családsért, sikkasztásért többször körözött. Termete közép, szikár, szeme szürke, szemüveget visel, haja és bajusza barna, lábán töréstől kevésbé biccent.

A budapesti rendőrség az összes iratokat *gyulai Perzsián György* arcképével, leveleivel nemesi czimeres névjegyeivel egyetemben áttette a nagyváradi ügyészséghez a nyomozás megindítása végett.

TÁJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Augusztus 9. Biharmegyei kórházi választmányának ülése d. e. 10 órakor.

Augusztus 11. Városi közgyűlés
Szeptember 18. Kerékpár virágkorzó a Sport-téren.

UJDONSÁGOK.

* **Lőrincz napja.** Nagy szentjének emlékét ünnepli a katolikus egyház holnap szent Lőrincz mátyr napján. Ez a mátyr volt az, kinek Isten és emberek iránti szeretete lángolóbb volt a tűznél, mert halálánál is nem a tűz égetéséről panaszkodott, mely nem hatott rá, hanem szeretetét hirdette, melytől egészen át volt hatva; ez a mátyr volt az, aki a szegényeket az egyház kincseinek tartotta, ez, akinek szava olyan volt, mint a nemes kard, mely akár az igaz ügyet védte, akár az igazságtalanságot verte vissza, győző volt mindig. A várad egyházmegyében kétszeres az ünnep, mert a főpap Várad bibornok-püspöke is e napon tartja névünnepeit. Aki csak ismeri őt, s egy ország ismeri a *Schlauch* nevet, mióta pedig bibornokká tette *Ó Szentsége*, messze az egész világegyházban tisztelt lett neve, mindenkire feledhetlen benyomást tett az ő nemesen érző jó szive, aki csak hallotta őt, örökre megőrzi remek szónoklatának szavait és midőn a szegények imáikkal köszönik meg a bőkezű alamizsnálkodó jóságát, tanuskodnak róla, hogy a szegények ma is az egyház kincsei. Ma dél előtt dr. *Szemethy Géza* udvari papjával *Mária-Radnára* utazik a bibornok, hogy hálát adjon Urának a kegyelemért, mely által testi, lelki üdeségében szolgálja és igen sokan csatolják az ő hálaimájához azt a kérő imát, hogy még nagyon soká szolgálhassa és legyen büszkesége Szt.-László megyéjének és városának.

* **Új magyar nemes.** Dr. *Kánia József* soproni ügyvédnek és törvényes utódainak, *Ó Felsége* a közügyek terén szerzett érdemei elismerésül, a magyar nemességet »kányai« előnévvel díjmentesen adományozta.

* **Kitüntetett Vilmos-huszár.** Körösszegi és adorjáni gróf *Csáky György* tartalékos hadnagynak a Vilmos német császár és Poroszország királya 7. sz. huszárezrednél, *Ó Felsége* a kamarási méltóságot díjmentesen adományozta.

* **Husvét napjának újabb megállapítása.** A bécsi és vatikáni csillagda vezetői részéről husvét idejének könnyebb és határozottabb megállapítása újból el lett határozva. A 325-ben tartott niczeai zsinat határozata értelmében husvét-ünnepe az első tavaszi holdtöltét követő vasárnapra esik és így ez ünnep márczius 22-ikétől kezdődőleg április 25-ikéig bármely napon lehet. Most a két csillagász megállapítása szerint, husvét-ünnepe a napéjegyenlőség után a harmadik vasárnapon lenne, így ez ünnep és a többi is, amelynek napja mostanig husvét után igazodott, ezután mindig csak egy meghatározott hét belül ingadozhat. Így husvét hétfője csakis április 4-ike és 11-ke között, pünkösd pedig május 23-ika és 30-ika között lehet.

* **Államsegély a nagyváradi színészetnek.** Nem régen a belügyminiszter egy értekezletet hívott össze Budapestre, a melyen a vidéki szintársulat segélyezésének ügyét tárgyalták. A nagyobb városok szintársulatainak évenként 10—10 ezer frt államsegélyt helyezett a miniszter kilátásba. Dr. *Kurländer Ede* ügyvéd; Nagyváradi város törvényhatósági bizottságának

tagja indítványt adott be a város törvényhatóságához amelyben javasolja, hogy írjon fel a törvényhatóság a miniszterhez s már most kérje hogyha felépül Nagyváradon a téli színház, a többi városokhoz hasonlóan Nagyvárad is kapjon évenként 10 ezer frt államsegélyt. A városi tanács kiadta az indítványt a szintügyi bizottságnak, hogy mondjon véleményt. A szintügyi bizottság tegnap tartott ülésén tárgyalta az indítványt Dr. *Hoványi Géza* elnökölt; *Stark Gyula* és *Mezey Mihály* mint tagok, *Lukács Odön* mint jegyző voltak jelen. Az indítvány előterjesztése után *Mezey Mihály* szólott a kérdéshez. Ez szerinte nem oly sietős mert a segélyezés még csak tervben van s az tulajdonképpen nem egyes városok, hanem a vidéki színészet segélyezése lenne. Nagyváradnak nincs színésze, s ezért meg sem hívták az értekezletre. Most a kérdés még nincs szönyegen s lehet hogy mikor ezt az országgyűlés tárgyalni fogja, már Nagyváradnak is lesz színésze és akkor kérhet ennek a részére segélyt. Most nem helyesli az indítványt, hanem ha lesz színházunk, akkor kell résen lennünk, nehogy elessünk a segélytől. Javasolja, hogy a dr. *Kurländer Ede* indítványát adfák ki a polgármesternek azzal, miszerint tartsa az ügyet nyilván s alkalomadtán tegyen lépéseket. *Mezey Mihály* indítványát a bizottság véleményeként elfogadták. — Elnök még bejelentette, hogy június hóban a gésák 3 első előadására a helyárok felemelését engedélyezte. Tudomásul vették.

* **Ürge Ignác utódja.** Csak nemrégiben halt el *Ürge Ignác* hittérítő Kinában, aki magyar pap volt és mint magyar pap hirdette távol hazájától, a pogányok között Isten igéjét. Halálával azonban nem fogyott ki a magyar hittérítők száma, mert Szombathelyről 10-én egy ifju pap, *Wilfinger József* megy Marseillesbe, hogy onnan 17-én Kinába induljon és elfoglalja *Ürge Ignác* örökét a kinaiak között. *Wilfinger József* 24 éves ember, lazarista pap és csak egy hónappal ezelőtt mondotta el első miséjét.

* **Változások a debreczeni piarista gimnáziumban.** A kegyesrendi debreczeni algimnáziuma tanári karában nagyobb változások lesznek a közeledő új iskolai év kezdetén. *Cserhalmy József* házfőnök és igazgató, *Mácska Lajos* és *Láng János* szerzetesek, valamint *Zver Ferenc* világi tanár továbbra is az intézetnél maradnak, ellenben *Priváry József* (Nagybecskerekre), továbbá *Stark Andor* és *Mivka Antal* világi tanárok más iskolához helyeztetek át. Helyökbé *Matirkó Konrád*, *Vass Károly* szerzetesek és *Zank Gergely* világi tanár jönnek. *Matirkó Konrád* lesz a ház másodfőnöke és igazgató helyettes.

* **Tanári kinevezés a hadapród iskolához.** *Aranyossy József* volt csász. és kir. táborigazgató, ki ebbeli minőségében Kassán a honvédséghez lépett át, mint értesülünk, a nagyvárad honvéd hadapród iskola tanárává neveztetett ki hittani és magyar nyelvi tanszékre és működését már szept. 1-én megkezdi. Az új tanerő évekké előbb városunkban állomásozott, hol széleskörű ismeretségek örvendett és sok tisztelt szerzett magának rokonszenves modorával. Társadalmunk kétségkívül sokat nyer az új tanár áthelyezésével.

* **Ülés a kamarában.** A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara kereskedelmi osztálya ma, kedden délután 3 órakor tartja ülését.

* **Hadosztály gyakorlatok Székelyhid környékén.** Mozgalmas élet, katonavilág lesz e hónap vége felé Székelyhidon és környékén. Az I. honvédhadosztály, melyhez az 1., 2., 3. és 4. honvédgyalogezredek tartoznak, nagy hadosztály gyakorlatokat tartanak. A gyakorlatokon egy

lovas hadosztály és a IV. hadtesthez tartozó tüzérek lesznek beosztva honvédekhez. A tüzérek Budapestről érkeznek Szolnok, Karczag, Báránd, B.-Ujfalu, Bihar-Félegyházán keresztül Székelyhídra. A tüzér ezred két törzstiszttől, 20 főtiszt, 279 legényből áll, 192 lóval és 21 ágyúval. Az ezred-törzs és két üteg Székelyhidon, 2 üteg pedig Bihar-Diószegen lesz elhelyezve. A 4. honvéd gyalogezred augusztus 26-án reggel indul Nagyváradról.

* **Az aradi országos dalünnepély.** Az aradi országos dalünnepély előkészítő bizottsága már befejezte munkálatait és ezek alapján úgy látszik, hogy az augusztus 12—16. napjain lefolyó ünnepélyek minden tekintetben meg fognak felelni a várakozásnak. Eddig 47 dalegyesület részéről összesen 1187 vendég jelentette be részvételét. A dalversenyeket a Maros partján elterülő Bánffy-parkban fogják megtartani, ahol 20 dalegyesület versenyez a kitűzött hét díjért.

* **Zajka János.** A nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóságának mély gyásza van, egy érdemes s közbecsülésnek, tiszteletnek örvendő tagja, *Zajka János* pénzügyigazgatósági fogalmazó egy hosszú, fáradhatatlan tevékenységben eltöltött élet után elhunyt.

Családi gyászjelentése a következő:

Alólirottak fájdalomtól megtört szívvvel tudatják a legjobb férj, atya és rokon *Zajka János* nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatósági fogalmazójának, 1898 évi augusztus hó 7-én délután 4 órakor életének 58-ik és boldog házasságának 25-ik évében, hosszas és kínos szenvedés s a halotti szentségek felvétele után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai 1898. évi augusztus hó 9-én d. u. 4 órakor fognak Szigligeti-utca 417 számú halottas háznál beszenteltetni és a várad olaszii sirkertben örök nyugalomra helyeztetni, amely végtisztségre az elhunytak összes rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívatnak. Az engesztelő szent miseáldozat pedig 1898 évi augusztus hó 10. reggel 8 órakor fog a nagyvárad-olaszii gör. kath. plebáni templomban az egek Urának bemutatni. Kelt Nagyváradon, 1898. évi augusztus hó 7-én. Az örök világosság fényeskedjék neki! Özv. *Zajka Jánosné* szül. *László Zsófia*, mint neje. *Lázár Tivadar* és neje mint nagybátya és nagynéne. *Zajka János* m. kir. pénzügyigazgatósági fogalmazó *Zajka Laci* gymnasiumi tanuló gyermekei. *Gozár Sándor* mint unokatestvér. *János Ferenc* és neje, Dr. *Lázár Aurél* és neje mint sógorok és sógornők

A nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság tisztikara a következő gyászjelentést adta ki:

A nagyvárad m. kir. pénzügyigazgatóság tisztikara őszinte fájdalommal tudatja szeretett tisztársának *Zajka János* p. ü. fogalmazójának, folyó évi augusztus hó 7-én délután 4 órakor, életének 58-ik, hivatalos szolgálatának 14-ik évében hosszas szenvedés után bekövetkezett gyászos elhunytát. Nagyvárad, 1898. augusztus 8-án. Áldás és béke lengjen porai felett!

* **Sikkasztás a tenke-kötegyán-vésztői vasutnál.** *Tominó Péter* olasz honpolgár magyar kosztra jött hozzánk és a tenke-vésztői vasutnál, mint téglamester kapott alkalmazást. A múlt hetekben 1881 frt készpénzt kapott, hogy a rendelkezése alatt álló munkások között ossza ki. És *Tominó* gondolt nagyot és merészet. Az 1881 forinttal megszökött ismeretlen helyre. Az a gyanu, hogy vagy Szegedre, vagy Budapestre, vagy esetleg haza szökött. A hatóság erőlyesen nyomozza, de eddigelé nem volt feltalálható.

* **Kenyér nélkül.** Egy szegény parasztagasszony akarta eldobni magát az életet, mert már tovább nem tudta állani a nélkülözést. Tegnap délelőt jött be *M u t Irin*, a nyomorúságtól elgyőrt asszony *Kopácselről* Nagyváradra s miután itt sem talált jobb megélhetési viszonyokat. Várad-Velenczén a Körörszbe ugrott öngyilkossági szándékából és hogy ezen

szándéka nem sikerült, azt az ott közelbe álló rendőrnek köszönheti, aki utána ugorva biztosította neki továbbra is a — nyomorúságot.

* **Hidvámsszedési engedélyek.** A kereskedelmi miniszter Biharvármegye közönsége részére a »sárszegi«, a »tenkei«, a »révi«, a »darásvasi«, a »dragonesdi«, a »margittai«, a »pokolai«, a »berettyófélegyházai« közüti hidakon gyakorolt hidvámsszedési engedély-okiratokra vonatkozó függeléket adta ki, melyekben a hidvámsszedési jog gyakorlását az »engedély-okiratban« felsorolt feltételek szerint a lejárat napjától, azaz 1897 évi április hó 30-tól további öt éven át, azaz 1902. évi április hó 30-ig ugyanazon vámszabályzat alkalmazásával engedélyezi.

* **Közös hid.** A remetei Körös hidnak vashiddal való kicserélése ügyében ma, kedden délután a helyszínen tárgyalás fog tartatni, amelyen, — minthogy a hid Békés és Biharvármegye közös tulajdonát képezik, — a két vármegye képviselői vesznek részt.

* **Krivány idézése.** A hivatalos lap tegnapi száma *Krivány* Jánost, ki mellesleg megjegyezve »ismeretlen tartózkodásu« és »vált aradi lakos«, ezen ismeretlenségéből a következőleg csalogatja ismételtelen elő:

Idézés.

1916—1898. Az aradi kir. törvényszék közhírré teszi, hogy dr. *Szalay Károly* ügyvéd által képviselt ismeretlen tartózkodásu *Krivány János* volt aradi lakos ellen az »Aradmegyei takarékpénztár részvénytársaság« 510 frt és jár. iránt rendes keresetét adván be, a per-felvétele 1898. évi aug. hó 31. napjának d. e. 9 óráját ezen kir. törvényszék pertárába kitűzte, és hogy az ismeretlen tartózkodásu alperes képviselésére ügygondnokul dr. *Szalay Károly* aradi ügyvédet kinevezte. — Egyszermind felhivatik az ismeretlen tartózkodásu alperes, hogy a részére kirendelt ügygondnokot a czé szerű védelemre nézve kellőleg utasítsa, vagy a bíróságnál más ügyvédet nevezzen, ellenkező esetben pedig mindezek elmulasztásának következményeit magának tulajdonítsa. Kelt Aradon, 1898. évi július hó 29. Az aradi kir. tvszék.

* **Milyen lesz az idő?** A meteorologiai intézet időjárás-jelölése szerint meleg, javarészt száraz idő várható. Falb tanár a híres időjós nem sok jó idővel biztat az augusztus hónapra. A hónap első harmadára gyakori zivatarokat és esőket jövendöl, normális hőmérséklettel; a második harmadon tetemes hőcsökkenésre van kilátás erős esőzéssel, a hegyekben hóval. Az utolsó harmad kezdetben hideg, később nagyon meleg lesz. Augusztus 2-ikát első rendű kritikusan jelezte, mi legalább nálunk szerencsére nem következett be, augusztus 31-ikét pedig az év legkritikusabb napjának jósolja a német tudós.

* **Szerelmi dráma.** *Kolozsvárt Fülöpösi Gábor*, jómódu parasztleány megszerette *Molnár Zsuzsikát*. El is vette volna feleségül, de a szülei gazdagabb menyét akartak. A fiut nagyon elkeserítette a szülők elhatározása és föltette magában, hogy ha az övé lehet a lány, hát ne legyen senkié. Pisztolyt vásárolt és elment *Molnár Zsuzsikához*. A szép leány könnyes szemmel mondta neki:

— *Lásza Gábor*, hiába szeretjük egymást, nem egymásnak válók vagyunk, keressen magához valót, igérje meg, hogy nem jő többet ide.

— Nem, nem jövök, szólt elkeseredve a leány és azzal a leányra lőtt. Aztán elszaladt s felakasztotta magát. A leány a halállal vívódik.

* **Az angol királynő futárai.** *Viktória* királynő jelenleg *Osborneban* időzik, a hol épp oly egyszerű életmódot folytat, mint egyéb kastélyaiban. Azért azonban mégis meglátszik *Osborne* életében, hogy a királynő ott van, mert folyton járnak a futárok *London*, *Windsor*, *Wight* szigete és *Osborne* között. A királynő futárai mindig első osztályu vasuti kocsikban utaznak és ismertető jelük egy ezüst nyaklánc. Nem ritkán megesik, hogy külön vonatot állít

tanak egy-egy futár rendelkezésére, ha tudniillik valami nagyon sürgős ügyben visszokmányokat. Egy-egy ilyen futárnak elég jó fizetése van, de az élete nem valami kényelmes, mert éjjel-nappal készen kell lennie, hogy utazzék. A dolog természeténél fogva gyakran igen fontos iratok vannak az ily futárra bízva, a ki vigyáz is reá; de azért megis megtörtént, különösen az utóbbi években, hogy a futár elvesztette a reá bízott okmányokat, amelyek azonban eddig még mindig megkerültek.

* **Tanárválasztás.** A helybeli felső kereskedelmi iskola bizottsága a napokban választotta meg a »Kereskedelmi Csarnok« által átvett felső kereskedelmi iskolához szükséges igazgatót és tanárokat. A kitűzött pályázati határidőre az igazgatói állásra négyen, a tanári állásokra tizenketten adták be kérvényeiket. A f. ker. iskolai bizottság egyhangulag választotta meg igazgatóul: **Vidovich** Banaventura nyug. főreáliskolai igazgatót; tanárokat: **Báthori** Ferenczet, **Ferenczy** Lajost, **Kotzmann** Jánost és **Kun** Gyulát. Az óradíjas tanárok alkalmazására nézve még nem állapodott meg véglegesen a bizottság. S ezzel most már a felső ker. iskola ügye, úgy anyagilag, mint erkölcsileg biztosítva van, s a közönség teljes bizalommal tekinthet eredményes és áldásos működése elé. A Kereskedelmi Csarnok, valamint az általa választott iskolai bizottság mindent el fog követni arra nézve, hogy fontos tanügyi és kereskedelmi tényező a legfokozottabb igényeknek megfelelően, s oly nívaura emelje, hol hazánk legkiválóbb kereskedelmi tanintézetei állanak. Az iskolai bizottság a napokban fogja kibocsátani a felső kereskedelmi iskola múlt évi értesítőjét, melyben egy a lefolyó tanévre vonatkozó adatok, mint a jövő iskolai évre vonatkozó értesítések foglaltatnak.

* **A katalógus.** Felment a vidéki polgártárs Budapestre életpárjával s elvetődtek egy panoráma bódé elé is, az újvásártéren. A nagy hűhös képekkel felcírázott bejárat tábláján hatalmas betűkkel volt kiírva: »Első hely 20 kr. Második hely 10 kr. Katalógus 5 kr.« No anyuk, — szól a gazda — nézzük, mennyünk be a katalógusba, az a legolcsóbb!»

* **Vasut a felhők között.** Egy amerikai tőkepénzesekből álló társaság a dél-amerikai Equador államban Guayaquil és Quito között vasutat épít, mely szinte a felhők között fog járni. A négyszáz angol mérföldnyi hosszú vasut ugyanis a Cordillera-hegység legmagasabb pontján vezet keresztül, tehát a világ legmagasabban fekvő vasútja lesz. Az állomások közül Quito 9360 láb, Santa-Rosa 10.000 láb. Tambillo 8250 láb, Amboio 8100 láb magasságban fekszik a tenger színe felett. Tizenkét-1300 lábnyi magasságban pedig a vasut a Csimborasszók fog keresztül futni. A vonal hosszában számos nagyobb és kisebb folyót kell majd áthidalni s a viaduktok és folyók áthidalásához nem kevesebb, mint 830 hid szükséges. Ennek a vasuti vonalnak építése mintegy 40 millió forintba, tehát egy angol mérföld kiépítése körülbelül 100.000 forintba kerül.

* **Hasonlat.** Az osztályorsjáték és a kis lutri között az a különbség, hogy a kis lutrival a krajczárokat, az osztályorsjegyekkel a forintokat izélik ki a zsebből.

* **Női hallgatók az oxfordi egyetemen.** Oxford ősi egyetemje is engedett a kor szavának és megnyitotta kapuit a női egyetemi hallgatók előtt; de ezt az engedékenységet aztán drákói szabályokkal igyekszik ellensúlyozni. Valóban, az oxfordi egyetemen tanuló hölgyek sorsa csöppet sem irigylésre méltó és még talán a kolosforban sem kötik az apáczákat oly szigorú szabályok, mint a minőket e szabad életre vágyódó hölgyeknek kell elszenvedniök. Esti 6 óra után a női hallgatóknak, ha csak külön engedélye nincs, nem szabad otthonról távoznia. Az egyetem folyósóin vagy a termekben tilos akár férfi, akár női kollegáit üdvözölni, velük beszédebe ereszkedni, — csak dél-

után 5 órától fogva szabad társalognia. Az előadásokat a férfiakkal együtt hallgatják, de külön szögletben ülnek és még felvigyázó is ügyel reájuk. Az egyetemi tanács azt is megtiltja nekik, hogy kétszer ugyanazzal a barát-nővel menjenek a templomba, — nehogy valami bizalmasabb barátságot köthessenek, ha pedig meghívást kapnak a városba, csak úgy mehetnek, ha fölöttes hatóságuk meggyőződést szerzett, hogy ott nem fognak valami kollégájukkal találkozni. Mind e szigorú rendelkezések arról tesznek bizonyosságot, hogy az egyetemi hatóságok nem igen biznak a női hallgatókban.

* **A szerencsés nyerő.** Az *Etsedi* Albert által készített nagyméretű tájképet, mely teljesen a nagybányai iskola elvei alapján készült meglepő kivitelben — *Hillinger* Miksa nyerte *Tasziló* néven.

SZINHÁZ.

Stomfay család.

Mérsékeltén telt házat vonzott *Csiky* Gergely ezentul romantikus és bizony gyöngye színműve.

A darab maga semmi körülmények között sem arra való, hogy kánikulában telt házat csináljon.

Pedig egyébként sok tekintetben megadta az igazgatóság az előadásnak az érdekes és vonzó színezetet.

Jó szereposztás mellett bemutatónak felléptetett egy érdekes jelenséget: *Murányi* Juliskát. A fiatal tehetség, akit hónapokkal ezelőtt egy téli hangversenyen hallott első ízben előadni a nagyváradi közönség, tökéletesen beváltotta mindazon reményeket, amelyeket hozzá, mint Isten adta tehetséghez fűztünk.

Margit szerepét kreálta. Természetesen inkább szavalt, mint játszott. Az is bizonyos, hogy a természetes hangot nem tudja megtalálni még. Mert hiszen modoros. Az iskola hatása az az ugynevezett kóta és abban lerit játékaról. De ezen fogatkozások mellett kettőt találtunk meg benne és játékában, abból, hogy a legszebb reményekre jogosít: az erős biztos hangot és a közvetlen természetes hatás megközelített elértét.

Mind a kettő nagy dolog egy kezdő fiatal színésznőnél. S mind a kettő bizvást arra vall, hogy ezen az uton hamar megfutja majd az önálló tehetségek nehéz, de biztosan sikerre vezető útját.

Nem találtunk tegnapi alakításában kivetni valót, mert a ritka első nagy siker főfeltételét, a természetességet és életet megtaláltuk játékában.

Nem a buzdító és nyílt színen kapott csokrokrol referálunk akkor, mikor egy tehetség első színpadi lépéséről szólunk, hanem nyugodt lélekkel elmondhatjuk, hogy a társulatra csak nyereség lehet, ha *Murányi* Juliska állandó tagja lesz. Feltétlenül helyes uton van ahhoz és arra nézve, hogy első rendű tragikája legyen a színpadnak.

A többi szereplőkről kevés a mondani valónk.

Amilyen élet nélküli *Stomfai* Ákos volt *E. Kovács* Gyula — szintoly jeles és jó alakítást adott epizód szerepében *Vendrei* (Zobrai Zeno).

Amily diskret és szalon komikus volt *Földimusz* (Vilmos), szintoly ügyetlenek voltak *Váradiné* (Stomfay Stanczi) *Iványi* (Szelevéri) *Hornjanszky* (Fottó) és *Hatala* Gy. (Ida.)

Bizonyos továbbá, hogy *Leövey* (Stomfay Kázmér), *Patak* (Barnabás), de főleg *K. Arpási* Kata (özv. Stomfai Bernátné) kitűnő alakítást nyújtottak.

Miklósi Honáról pedig különös elismerés-

sel kell szólnunk; valósággal lelke volt a darabnak. *Háthárssi* Berta bárónőjéhez szó nem fér, oly jeles és oly kabinetalakítás volt. Ugy véljük, a csokrot tegnap kapta első ízben igazán harmonikusan jó és tökéletes játékaért. Aminő biztonsággal és jól játszott szerepe minden egyes szavát, szintoly eredeti, temperamentumos, kedves alakítást is adott szerepe egész alakításában.

A három felvonás különben hármas fokozata volt — diszlet és rendezés tekintetében — a rossznak. A harmadik felvonás pláne elemi fogatkozásokra és durva gikszerekre vallólag rontott még a gyöngén szecenirozott jelene-teken is.

Hanem mióta divat ez, hogy a szereplők oroszlánrésze az első két sornak érthető hangon mondja el mondókáját.

Suttogások? Káros fogalom a hátul ülők szempontjából! —i.

Vasárnap a színpadon.

Vasárnap délután »*Feri kisasszonyt*« adták szép számú közönség jelenlétében. Nagyon jól mulatott a publikum ezen az amerikai bohózatban. Különösen a három jó barátok: *Iványi*, *Pataki* és *Heltai* tündek ki nagyobb szerepeik előadásával.

Este »*Viola, az alföldi haramia*«, *Szigligeti* József remek szép népszínműve került színre közepes számú közönség előtt. A szereplők közül *E. Kovács* és *Szentgyörgyi* arattak legnagyobb sikert, de nem is volt a közönség háládatlan velök szemben, mert vagy nyolczzor kitapsolta őket. A két főszereplő a sirjelenetnél brillirozott; oly megható volt, midőn *Viola* kérdezősködött felesége és gyermekei után, hogy egészen lebilincselte a közönség figyelmét. *Hatala Györgyike* (Zsuzsi) kis szerepét kitűnően adta elő. *Kassai* ismét ragyogtatta szép bariton hangját, gyönyörűen énekelt. Mindannyian nagy gonddal játszották meg szerepeiket. Figyelemre méltó volt két egyén a korból, ugyanis *Szabó D.* és *Vank.* Szabó valóban elragadtatta a közönséget a cigány énekével, mit meg is kellett ujránia. Vanknak hálás kis szerepe volt, jó alakítást nyújtott mint zsidó korcsmáros, valóban érdemes lenne nagyobb szerepekhez is juttatni, mert ilyen egyénekből még művész is válhatik.

Színpadi hírek. Holnap szerdán nyolczzad-szor A gésák kerül színre annyi változással, hogy a szabadságon levő Margó Zelma helyett Juliettát Turchányi Olga fogja játszani.

MULATSÁG.

Tánczestély a Réten.

Minden tekintetben szépen sikerült mulatságot rendeztek vasárnap este a Rét városrész ifjusága és polgárai. Az estélyen, melynek tiszta jövedelme a Nagyváradon létesítendő Kossuth-szobor alapja javára rendeztetett, — megjelent nevezett városrész tánczolni szerető ifjusága és polgárai. A mulatságon, — mely a legjobb hangulatban reggelig tartott. — a négyeseket 40—46 pár tánczolta Hamza Miska jeles bandájának zenéje mellett. A kedélyes tánczestélyen megjelent hölgyek névsorát a következőkben sikerült összeállítani:

Asszonyok: Bodó Józsefné, Hermann Ferenczné, Kisb. ró Sándorné, Tóth Péterné, Bálint Demeterne, Vonyák Károlyné, Steiningert Sándorné, Szőke Károlyné, Tóth Mihályné, Bartha Gyuláné, Zsizskó Rudolfné, Boczonyi Jánosné, Karsay Lászlóné, Lengyel Gáborné, Tomajka Istvánne (Ungvár), Dézsi Lajosné, Molnár Kál-

mánné, Fazekas Antalné, Rosinger Hermanné, Lengyel Józsefné, Nagy Sándorné, Németh Sándorné, Rózsa Péterné, Bereczky Istvánné.

Leányok: Karsay Margit, Steininger Gizike, Zsizskó Etelka, Lengyel Mariska, Klementics Gizella, Boczonyi Róza, Jochmann Mariska, Roth Otilka (Ungvár), Németh Jolánka, Frein Pepike, Dézsi Mariska, Netzer Irma, Csáky Mariska, Takács Etelka, Nagy Róza, Papp Erzsike, Nagy Erzsike, Lengyel Hermina, Németh Jolánka, Tomajkó Vilma (Ungvár).

Végül megemlítjük, hogy a mulatságon szép beszédekben emlékeztek meg Kossuth Lajosról, kinek szobrára egy kis összeggel fogtak járulni a sikerült mulatságból kifolyólag.

IRODALOM.

— **Sajtó alatt van** és 1898. évi augusztus 20-án alulírottánál kapható: **Loretto** vagyis az új názáret a 350 32/r. oldalra terjedő és 45 képpel diszitett legújabb hiteles mű. Kinek szive né dobanna föl e név halattára? De különösen Mária országának népét többszörös szent kötelék fűzi e névhez. A lorettoi szent ház a magyar szent korona területén jelenik meg először, midőn 1291 évi május 10-én Fiume közelében Tersatto város halmára helyezték angyali kezek. Dicső multunk történetírója, Bonfinius és Béla király névtelen jegyzője Loretto szentélye közelében nyerték a lelkesedést a régi magyar dicsőség megörökítésére. A világ összes népei közt a magyar nép tünteti ki leginkább az ő szent lelkesedését Loretto iránt. A magyar nép e nyár folyamán két nagy zarándoklatban mutatja be hódolatát Lorettoban. Drága lámpát helyez ez alkalommal a lorettoi szent házban a magyar. Magyarország főrangú hölgyei örök emléket állítanak dicső nevüknek azáltal, hogy Lorettoban magyar kápolnát létesítenek nekik. Ezek után fölösleges dolognak véljük, a Loretto című mű további ajánlását. Csak annyit jegyzünk meg, hogy maga a lorettoi püspök, akinek helybenhagyásával e mű eredeti francia kiadása megjelent, szent lelkesedéssel üdvözölte annak szerzőjét. A mű ára 1 korona és kapható: Nt. Mészáros Kálmánnál Budapesten, ferenczi háza.

REGÉNY-CSARNOK.

AZ UTOLSÓ PRÓBA.

Némethből: GUSZTAV.

5.

Szemei szikráztak és ha lehetett volna még sötétebbé, nagyobbakká váltak volna. — Gyermek! — kiáltott. — Oh igen, az vagyok és örülök is neki, az a jó, hogy még fiatal vagyok.

— Azonban azt hiszem, hogy nem marad mindig az ember gyermek, te elfelejtetted, hogy már 17 éves vagyok. Azt mondd, hogy a szerelemből semmit sem értek, remélhetőleg nem is fogok érteni, mert ha leírásod hü, akkor annak valami kiállhatatlannak, szörnyűnek kell lennie!

Ezen izgatott beszédre Dynecourt semmit sem felelt, nyugodtan a távolban nézett. Georgie hirtelen megfogta karját és magával vitte:

— Gyorsan — szaladjunk — ott jön Wrightné mindig untat sok beszédjével! — A fiatal ember akaratlanul is követte, a leány egy lombos fa alá vitte. Ott leült, komolyan nézte kísérőjét, ki nagyon szomorú és hallgatag volt.

— Milyen csendes vagy most! — szólt a leány ingerkedve. — Rossz kedved van, vagy a fogad fáj? Beszélj Dary!

— Attól tartok, hogy nem tűrheted Wrightnét, — kezdé az — kellemetlen lehet rád nézve a vele való együtt lételek...

— Az igaz, el vagyok vele, de nem szeretem, ez az egész. Olyan unalmas a szegény lélek.

— De nagyon jó asszony!

— Micsoda?

— Az, hogy nagyon jó. Az az egy hibája, hogy nagyon jó. Tökéletes jó asszony, az olyan tökéletes jó embereket meg nem kedvelem. Ha csak egyszer volna türelmetlen! De hiába várja az ember, soha ki nem jó a sodrából, mindég

egyforma, soha sem tesz valami rosszat. Jobban szeretném, ha más volna.

— Akkor én is szeretném, ha más volnék, — szólt Dary mosolyogva.

— Azt már nem szeretném! Te az arany közép út vagy. De Stamm az egészen más ám! — Hát már lattad? Mikor? — kérdezte Dary figyelmesen.

— Tegnap este Grangeban. Tudod, ott várták — felelt a leány pirulva — Ott voltam vacsorán, nem mondtam még? Nagyon gyakran megyek oda, hogy most már egészen közönséges. Blountné maga jött értem, azt mondta, látnom kell testvérét.

— Természetes!

— Igazán nagyon csinos, ügyes, hozzá még igen figyelmes és mulatságos fiatal ember.

— Ugy?

— Igen!

— Tovább Georgie. Még több mondani valód is van. — Kutatólag, várakozva nézett a leányra.

— Nem sok. Egyszer, emlékszel még rá! — azt ígértetted meg velem, hogy mindjárt meg mondom, ha valaki után érdeklődöm.

— Igen! Igen!

— Nos, — folytatta a leány pirulva és zavarodottan — azt hiszem, hogy ezt az új barátomat már tűrhetem. Evés után táncoltunk, egész este velem táncolt, sok nagyszerű dolgot mondott el. Az nem mondta, hogy tapasztalatlan gyermek vagyok.

Igazán nagyszerű egy este volt!

— Mikor elhallgatott, Dynecourt semmit sem szólt. Mikor a leány Dary arcát nem láthatta, és a fiatal ember hallgatása zavarta, hozzálépett, kezét a fiatal emberébe tette, kérdé:

— Megint bosszantottalak? Van valami panaszod ellenem? Nem gondolnám! Te mindig dorgálsz engem és olyan komolyan nézel rám. Lehet — folytatta nagyot sóhajtva, — lehet, hogy csakugyan tapasztalatlan gyermek vagyok: De halld csak, ez azt idegen érdekem engem, de még sem, én csak azt szeretem be ne, hogy jól tánczol és jól tud mulatni. És akkor te megígértetted...

— Tudom! — — szólt közbe Dary, és hátrább lépett.

— Holnap este, — folytatá Georgie komolyan, — megint ott leszek vacsorán és akkor —

— Megint?

— Igen, te nem jössz el? György azt mondta, hogy ma délután kilovagol hozzád és megmondja neked, most nem talál otthon.

— Semmit sem tesz, ugy sem mennék el.

— Akkor sem, ha én elmegyek? kérdé a leány szemrehányólag.

— Nem! — szólt Dary bosszankodva.

— Tégy, a hogy neked tetszik. Csak meg akartam mondani, hogy tegnap este óta Stamm tetszik-e neked vagy sem! Jöjj el pénteken, mindent el fogok mondani.

Dynecourt nem tudta nevetését elfojtani:

— És még haragszol, ha azt mondom, hogy gyermek vagy, — szólt tréfálkozva. — Szavadon foglak, pénteken eljövök, hogy megtudjam sorsomat.

(Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Goluchovszky Ischlben.

Bécs, aug 8. (Saját tudós. távirata.) Goluchovszky Ischlbe utazott hol két napig marad, bécsi irányadó körök szerint Goluchovszky Bánffy álláspontján van.

A román király otthon.

Budapest, augusztus 8. (Saj. tud. táv.) Sinajából írják: A király és a trónörökös tegnap este 10 óra tájban ide érkeztek. A pályaudvaron az egész diplomáciai kar, a polgári és katonai hatóságok fogadták őket. A király és a trónörökös hosszabb ideig beszélgettek a fogadásra megjelent személyiségekkel, azután a Peles kastélyba hajtottak.

Ebers György meghalt.

Budapest, aug. 8. (Saját tud. táv.) Münchenből távirják: Ebers György hírneves regényíró, egyptologus leghíresebb művei: Uarola, Homo sum, tegnap este 6 órakor Tutzingban (Bajorország) meghalt.

A bolgár fejedelem Montenegróban.

Budapest, aug. 8. (Saját. tud. táv.) **Ferdinánd** bolgár fejedelem az este ide érkezett s **Miklós** fejedelem, **Mirko** herceg és **Battenberg Ferencz József** herceg igen szívélyesen fogadták. A palotában a fejedelemné és leányai várták a fejedelmet. A palotában megjelent miniszterek és méltóságok bemutatása után **Ferdinánd** fejedelem **Danilo** trónörökös palotájába hajtatott, ahol megszállott. A néptömeg élénk ovációban részesítette a fejedelmet.

Francia megyei tanácsosok választása.

Budapest, aug. 8. (Saját tud. táv.) Párisból távirják: A megyei tanácsosok tegnapi pótválasztásai rendben folytak le. 130 választás közül 128-nak az eredménye ismeretes és pedig megválasztottak: 119 republikánust és 9 conservatív. A lapok konstatálják, hogy a pótválasztásokon az első választáshoz fűzött várakozások beteljesedtek. A választások eredménye nem változtat a pártviszonyokon.

A háború.

Budapest, aug. 8. (Saját tud. táv.) Madridból távirják: Az este tartott minisztertanács után a közmunkaügyi miniszter a Fabra ügynökség tudósítója előtt kijelentette, hogy az amerikai Egyesült Államok kormányának adandó választ véglegesen elfogadták. Ezt a jegyzéket, amely az Egyesült Államok részéről kitűzött békefeltételeket elfogadja, még ma este megtáviratozzák Leon Castillo nagykövetnek, hogy a washingtoni francia nagykövethoz juttassa a Fehér Házba való átnyújtás végett. A miniszter úgy nyilatkozott, hogy a jegyzék átnyújtásának első következménye az ellenségeskedések megszüntetése lesz. A kormánynak az a szilárd véleménye, hogy a spanvol jegyzék nem fog alkalmat adni viszonzásra az Egyesült Államoknak.

Budapest, aug. 8. (Saját tud. táv.) New-Yorkból távirják: Amint Ponceból folyó hó 6-iki kelettel jelentik, Miles tábornok az előtte való napon tartott haditanács után a csapatokhoz ment.

A »New-York Herald« tegnapról kelt távirata jelenti, hogy az amerikai csapatok a san juani utakon előnyomultak.

Spanyolország elfogadta a békét.

Budapest, aug. 8. (Saját tud. táv.) Madridból sürgönyzik: Spanyolország békefeltételeket elfogadta.

KÖZGAZDASÁG.

Kereskedelmi kamarák országos értekezlete. A kereskedelmi és iparkamarák elnökei és tisztikarai évről-évre össze szoktak gyüle-

kezni egy-egy kamara székhelyén. hogy az év közgazdasági eseményei fölött kritikai szemlélet tartásnak, jövőre nézve mintegy programot alkossanak s a főforgó kérdéseket megvitatásák. Ez évben Kassán lesz ez az országos értekezlet, így határozták el a múlt évben Szegeden. Az első napokban teoretikus viták és tanulmányok folynak, azután pedig föloszlik a hivatalos jelleg s a felvidék ipartelepeinek beutazása következik, mely egy kárpáti kirándulásban végződik. Az országos értekezlet augusztus 20. és következő napjaira van kitűzve.

Jégeső. Cséffai tudósítónk írja nekünk: Az aranyszínű buzakalász — míg lábán volt — megkíméltetett az elemi csapásoktól s a gazda örvendező szívrrel s ennek következtében annál serényebb szorgalommal aratta az Isten áldását, az új kenyérnek valót és rakta össze szép keresztetbe. F. hó 5-ig kedvező volt a kilátás mindenre, de a mondott nap délutáni fél ótkor hatalmas felleg érkezett éjszaknyugati irányból s a felleg közeledtét erős szél előzte meg, mely boglyákat, kazlakat és kereszteteket bontott meg szerteszét a határban s néhány percre rá megeredt az eső, mely mindnyájunk rémületére sűrű jégesővé változott s mintegy fél óráig tartott. A jégeső az egész cséffai határon nagy károkat okozott. A tengeriben egyetlen egy ép levél sincs és sok tengeriszáll derékon lett törve. A napraforgó szára úgy néz ki, mintha az egyik oldalát — egész hosszban — sáskasereg rágtat volna meg. Az utcák talán még sohasem voltak annyira elárasztva vízzel mint tegnap. Az utca közepe látszott ki a vízből csak, mint egy másfél öl szélességű szalagként.

Jó dohánytermés. Örvendetes hír az, hogy ez idejéig dohánytermelésünk minden tekintetben sikerültnek ígérkezik. A dohány állása országsszerte jó s ha kedvező marad az időjárás akkor az idejéig eredménye, úgy minőségileg, mint mennyiségileg megfelel a várakozásnak.

Thanaton. Így nevezik azon folyadékot, mely a dohánygyárakban a dohány kifőzése után visszamarad, mint lug. Ez igen hasznos szernek bizonyult a kertészetben különösen a növényeken élőködő ezerféle apró rovar elpusztításánál. A thanatont eddig nagyon nehezen lehetett megszerezni, s így a sok utánjárás miatt inkább lemondottak annak beszerzéséről a gazdák. A földmívelésügyi m. kir. miniszter most a f. é. 71,854 sz. leirátával értesítette a vármegyék közönségét, hogy a thanatont nagyobb mennyiségben szívesen bocsátja a vidéki gazdasági egyesületek rendelkezésére, ha ez irányban az illető egyesületek hozzá foyamodnak, amikor is a gazda- és kereskedő közönség kényelmesen hozzájuthat ezen olcsó és kiválóan bevált szerhez. Reméljük, hogy gazdasági egyesületünk nem fog késlekedni a szer bizományba véte felett.

Szénkénégek figyelmébe. A földmívelésügyi m. kir. miniszterium 1898. évi július 23-án 43635. sz. alatt kelt rendeletével a szénkénéghordók forgalmára következő rendszabály léptette életbe: 1. Az 1899. év január 1-től kezdve az állami szénkénégraktárból csak azon fél kaphat szénkénéget, aki a szénkénéghordóval együtt a hordó teljes árát is biztosíték gyanánt lefizeti. 2. A szénkénéghordók ára a következőkben van megállapítva: az egy métermázsás szén éneghordó ára 15 forint, a két métermázsás szénkénéghordó ára 23 forint, az öt métermázsás szénkénéghordó ára 35 forint. 3. Szénkénéghordó a letett biztosíték ellenében is csak oly feltétellel szolgáltatható ki, hogy az illető köteles a kiszolgáltatás napjától számított legkésőbb három hónap lefolyása alatt az üres szénkénéghordót azon raktárba, a honnét azt kapta, visszaszállítani. 4. A kellő időben visszaszállított hordók után a letett biztosíték visszaszolgáltatják, ellenben pedig az illető fél a letett biztosítékhoz a határidőn túl való igényét elveszti és a hordó a fél tulajdona marad. A bihar-diószegi állami szénkénégraktár kezelősege.

A jó sörárpa ismertető jelei.

A sörárpa kiállítások bebizonyították, hogy finom fajtiszta sörárpa ára és szakszerű gondos művelés mellett termés hozama is jóval maga-

sabb, mint a kétes eredetű és a különböző fajták elegyéből álló közönséges árpáé. Ha vékony és vastaghejű, korán és későn érő árpa van összekeverve, ezek egyenlőtlenül dagadnak és csiráznak s így egyáltalán nem elégitik ki a sörfőző igényeit. A sörárpa jóságának megbírálásánál a következő szempontok a mérvadók:

Az összes árpafélék között a legnagyobb termést a tisztán tenyésztett nemes Chevalier-árpa adja, a neki megfelelő talajon; ez egyszerűsint sörgyártási czélokra is a legjobb. Ennek megbírálására, hogy az árpa fajtiszta-e, hogy tehát nincs-e közötté közönséges árpa, imperial, hatsoros árpa stb. ismerünk kell annak jellegét. A Chevalier árpának vastag, gyengén és röviden szőrölt tőszálkája van, míg a paraszt árpaké rendszerint feltűnően látható hosszúszerű. A imperial-árpánál a mag aljának egy jellegzetesen kiemelkedő türemlése van, míg a Chevalier-árpánál e helyen egy kis lapocskát látható. A hatsoros árpánál a fűzér két oldal magja némileg görkült és tengelye körül erősen hajlított, míg a középső mag ér alaku. Kiválóan fontos, hogy a szemek nagyságra, színre, lisztességre, vékonyhéjúságra a lehető legnagyobb egyformaságot mutassák, mert ezektől függ az egyforma csirázás. A havas, nehéz szemű árpa több keményítőt, a karsu sovány árpa több rostot és fehérnét tartalmaz. A kifogástalan vetőmag hektoliter sulya legalább 6—8 kg és 100 mag sulya 4—5 gramm legyen.

Minél finomabb héja van az árpának, annál kisebb százalékat teszi az a magnak s annál több extracot adó anyag van a magban. A finom héját a finom fodros toklás mutatója. Az árpa színe világos halvány sárga és nem szürkés.

Ha az árpa nincs jól megérve, akkor több kevesebb zöldes színt mutat. A szem szétkarapásakor annak belső szerkezete iránt tájékozódunk; megérezzük, hogy az kemény-e, vagy könnyen tűzhető; ize tisztán édeskés legyen, ne pedig dohos, vagy savanykás. Az árpa szaga tisztán szalma szerű a dohos szagu árpa gyakran csak felerészben csirázik. A vető mag ment legyen minden gyommagtól és törött szemtől. A cséplőgépek különösen ha a dob szükre van állítva, a szemek csucsát letördeli miáltal a csira megsérül vagy el is pusztul. A cséplésnél beálló repedéseken penész szokott mutatkozni, miért is a kézi cséplés a vetőmagra nézve előnyösebb.

A sörgyáros nem szereti, ha az árpában 8%-nál több protein van s azt óhajtja, hogy az árpa minél lisztesebb legyen; ezt megfelelő műveléssel vagy a talajnak czélszerű trágyázásával lehet elérni, nevezetesen az árpa talajokat nem szabad nitrogén dus trágyákkal túl bőven ellátni, tehát sem istállótrágyával, sem chilisátrómmal, hanem inkább foszforsavdus ásványi trágyákkal, nevezetesen pedig szuperfoszfáttal, amely nem csak a termést fokozza jelentékenyen, de az árpa minőségét is lényegesen javítja.

A sörárpa termelés igen jövedelmező, ha megfelelő viszonyok között gazdálkodunk; a jó sörárpának mindig van piaca s többnyire igen jó áron értékesíthető, de termelése a kedvező talaji és égalji viszonyokon kívül szakértelmet, sok utánjárást és kiváló gondozást igényel.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, augusztus 8.

Buza őszre	8 29
Buza tavaszra	8 39
Új tengeri	4 27
Tengeri augusztusra	4 92
Rozs őszre	6 50
Zab őszre	5 85

Értéktőzsde

Az irányzat szilárd.

B u d a p e s t, augusztus 8.

Salgótarjáni	632.—
Wggon-kölcson	244.—
Villamos vasut	257.—
Oszták hitel	364.35
Magyar hitel	398.—
Allamvasut	362.50
Déli vasut	78.—
Rimanurányi	252.—

Magyar jelzalog	250.—
Magyar leszámítoló	263.75
Iparbank	104.50
Budapest közuti	391.25
Kereskedelmi	1435.87

B é c s, augusztus 5.

Az irányzat szilárd.

Oszták hitel	863.87
Magyar hitel	398.—
Allamvasut	362.25
Birodalmi márka	58.83

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. augusztus 8-án.

Magyar aranyjárdék 4%	120.75
Magyar koronajárdék	98.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.25
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	120.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	97.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.60
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.75
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcson	158.50
Tiszabáalyozói és szegedi sorsjegyek kölcson	139.50
Oszták járdék papirban	101.70
Oszták járdék ezüstben	101.50
Oszták járdék aranyban	121.50
Oszták korona járdék	101.50
1860. Oszták államsorsjegyek	140.25
Oszták magyar bankrészevény	910.—
Magyar hitelbankrészevény	397.50
Oszták hitelintézeti részevény	363.40
Páris vista	362.25
Német birodalmi márka	58.80
London vista	119.95
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.76

SZERKESZTŐI POSTA

Stella. (Helyben). Közbejött akadályok miatt az ígért dolog csak csütörtöki számunkban jöhet.

I. S. Z. — H. Pályi. Köszönjük a gyors tudósítást. Bár örvendetesebb tartalma lett volna. Jövőre is kérjük a szives gondoskodását.

NAGYVÁRADAI SZINKÖR.

Évadbérlet 96. szám.

Kisbérlet 94. szám

Páros

Páros

Ma kedden, 1898 augusztus 9-én

a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Hoffmann meséi.

Regényes opera 4 felvonásban. Irta: Jules Barbier.

Holnap, szerdán

új díszletekkel és jelmezekkel, nyolczadszor:

A gésák

vagy: Egy japán theaház története.

Énekes játék 3 felvonásban.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

THE MUTUAL

new-yorki életbiztosító-társaság.

A legnagyobb és leggazdagabb biztosító-társaság a világon

Tisztan kölcsönös.

RÉSZVÉNYESEI NINCSENEK.

Utánfizetési kötelezettség nélkül.

Az összes nyereség a biztosítottakra esik.

LEGSZABADELVÜBB BIZTOSÍTÁSI FELTÉTELEK.

Megtámadhatlan és érvénytelenné nem váltható kötvények.

Az 1897 évi zárszámadás főadatai:

Biztosítási állomány	4 853	millió frankon fel t
Összes vagyon	1 314 9/10	"
Bevételek 1897-ben	280 9/10	"
Nyereség tartalék teljesen tehermentes	183 9/10	"

Díjtáblázatokkal és bővebb felvilágosításokkal készségesen szolgál a főügynökség Nagyvárad

JANKY ANTAL,

főügynök.

